

Mentannarligt jólainnkeyp

Oddagrein

EINS og undanfarin ár koma undan jólum út nógvar nýggjar bækur og plátur. Ikki kann sigast annað enn, at vit í Føroyum eiga mong, sum hava evni og vilja at skapa nakað nýtt. Hetta siggja vit ikki minst á teirri oftani ómetaliga stóru bókaút-gávuna, sum "toppar" undan jólum. Løgið at hugsa sær, at tað millum hesi fáu 40.000 menniskjuni eru so mong, sum av sínum eintingum geva út bækur, bløð, tíðarrit, plátur og fløður osfr. Og tá mongdin er so stór vil tað sjálvandi altíð vera so, at dygdin er ymisk.

MILLUM teirra, sum hesi seinastu sjei árin hava verið við til at ríka land okkara við eini ella aðrari útgávu er so eisini Tíðindablaðið Sosíalurin, sum í ár gevur út sjeindu bókina í røðini av Skemt-bókum við kendu og vælumtókta tekningunum hjá Óla Petersen, listamanni. Við hesi bókini hava blað og teknari givið út sjei bækur við ikki minni enn gott og væl 1000 tekningum. Hetta er stór rúgva og fyri samlarar ræður um at ogna seg nýggjastu bókina um fáar dagar.

TAÐ er neyvan ov nógv sagt, at tekningar-nar hjá Óla P eru á høgum støði og umboða nakað av tí allarbesta í føroyskum ment-anarlívi. At tær so eisini eru ein partur av okkara søgu hevur heldur ikki so lítið at siga. Tær 150 tekningarnar, sum nú koma aftrat teimum nærum 1000 tekningunum, sum longu eru gívnar út í bókunum frá Skemt 89 til 94, lýsa føroyskan politikk, samfelagsviðurskipti og eisini vanlig ger-andis viðurskipti úr einum eitt sindur óvanligum sjónarhorni.

UMFRAMT Skemt 95 kemur eisini út ein onnur bók, sum ber heitið "Hvør av øðrum liva má". Her er talan um eitt slag av "Grindabók". Hugskotið við hesi bókini er at geva føroyingum men kanska ser-stak-liga útlendingum eina eitt sindur øðrvísi fatan av øllum grindasurninginum - sæð við tekningarans strikum. Vit hava valt tær frægastu av tekningunum øll árin, sum hava tilknýti til grindamálið og saman við fleiri nýggjum tekningum, sum ikki hava verið frammi áður, koma tær út í lítla bók. Teksturin er á 6 málum og er ætlanin at selja bókina í útlongum eisini. Sosíalurin vónar við hesum báðum bókum at hava verið við til at stuðla og menna føroyskt mentanarlív. Uttan ríku gávur tekningarans hevði hetta sjálvandi ikki borið til.

Sosíalurin

Síðu 2 viðmerkingin

Skattalættin eigur at koma í einum

– Hann eigur at koma beinanvegin, og eigur at vera so mikið stórur, at hann veruliga munar nakað, skrivur Vilhelm Johannesen, tingmaður

Í Dimmalætting fyrri seinasta hósdag sigur Finn-bogi Arge, figgarnevndarformaður, at ein skatta-lætti eigur at verða givin í stigum. Hesum eri eg als ikki samdur í. Skattalættin eigur at koma í einum. Hann eigur at koma bein-anvegin, og hann eigur at vera so mikið stórur, at hann veruliga munar nakað.

Finnbogi Arge grund-gevir sína áskoðan við, at verður skattalættin givin í stigum, so kunnu lands-stýrið og figgarnevndin ansa eftir, hvussu tað fyrsta stigðið kemur at ávirka figgarlógina. Eg fát formannin í figgar-nevndini soleiðis, at verður avleiðingin av fyrsta stignum tann, at hallið á figgarlógini gerst ov stórt, so verður næsta stig-ið slept. Og her eri eg grundleggjandi ósamdur við Finnboga Arge.

Sjálvandi skulu lands-stýrið og figgarnevndin ansa eftir hvussu tøluni á

figgarlógini halda. Tað eiga vit altíð at gera. Um tað fer at vísa seg, at skattalættin fær við sær, at hallið á figgarlógini gerst størri enn ætlað, so ber til hjá landsstýrinum saman við figgarnevnd-ini og løgtinginum at fremja onnur tiltøk. Tá ber til at fremja fleiri sparing-ar. T.d. kunnu vit útseta onkra játtan til stórra við-líkahaldsarbeiði.

Men sjálvur trúgi eg ikki, at ein munagóður skattalætti fer at ávirka figgarlógina tann vegin, at hallið gerst størri enn ætlað. Eg rokni tvørtur í-móti við, at áhugin fyri at vinna pening gerst so nógv størri, at skatta-grundarlagið hjá lands-kassanum fer at vaksa í slíkan mun, at inntøku-skatturin verður tann sami ella størri enn hann er í ár. Tað lemjandi skattatrýst-ið, sum vit liva undir, hevur tikið hugin at vinna pening frá fólki. Og her

má broyting koma í.

Eín veruligur skatta-lætti fer at stimbra hugin hjá fólki at vinna pening. Hann fer at stóða fólka-flytingini av landinum. Og hann fer uttan iva at lokka nýkur av teimum, ið eru flutt, at venda aftur til oyggjarnar. Tí er tað um-ráðandi, at skattalættin verður givin nú, at hann verður so mikið stórur, at hann veruliga munar nakað, og at hann verður givin í einum.

Eftir at endalig semja er fingin um kommunu-skuldina, hoyra vit dag og dagliga, at kommunur fara at lækka kommunuskattin við 1, 2 og 3 prosentum. Ein samlaður lætti í lands-skattinum uppá einar 100 mió. kr. kemur at gera veruligan mun saman við tí lækkaða kommunu-skattinum.

Eg rokni við, at lands-stýrið ein av fyrstu døg-unum fer at leggja uppskot fyri løgtingið, um at broyta skattalógina so-leiðis, at landsskatturin lækkar við einum 100 milliónum krónum, og at henda broyting verður galdandi frá 1. januar 1996.

Ber ikki til at fáa semju um hetta í samgonguni, verður neyðugt at um-hugsa, hvussu leingi aft-ur ein skal sigla við AGNÁS LOUIS.

Vilhelm Johannesen

Sjónarmið

Tað er at frásiga sær ábyrgd at tosa um almenna privatisering

Í Sosíalinum 22. november sigur landsstýrismaðurin í samskiptismálum, at hann umhugsar at privatisera post og telefon. Privatiseringin, sum tosað verður um, er at flyta ábyrgdina hjá landsstýr-inum til eitt alment partafelag.

Tað fyrsta sum kom mær til hugs var, at slík úttala og slík umhugsan er prógv um egið dugnaloyti.

Taka vit t.d. Telefonverkið, so hevur hendan almenna fyrirtøkan avgjørt víst, at tað ber til at reka fyrirtøkuna uttan nakra játtan á figgarlógini. Haraftrat skal viðmerkjast, at Telefonverkið hevur seinnu árin gjørt kostnaðarmiklar iløgur, sum stovnurin figgar-liga kann forsvara. Vit kunu í dag siga, at vit hava eina framkomna samskiptistekni, sum liggur á einum støði, vit

figgarliga eru før fyri. Sjálv-andi kundi so mangt verið ynskiligt. Til dømis, at GSM-netið var til taks, men ein og hvør má gera sær greitt, at brúkaratalið er alt ov lítið í Føroyum, og hevði ein tilik iløga ikki kunna forsvara seg. Hetta uttan mun til, um TFL er á privatum ella almennum hondum.

Hugsa vit so um Postverk-ið, so er hesin stovnur ikki longur á figgarlógini. Spurn-ingurin er tí, hví Postverkið skal privatiserast.

Sá í sjónvarpinum, at leiðsl-an á Postverkinum hevur hug at sleppa úr klørnum á landsstýrinum og harvið eisini landsstýrismanninum. Ein má spyrja, hvør hevur sett hesar menn í starvi hjá tí almenna fyri at teir síðani skulu gera Postverkið um til privata fyri-

tøku.

Sum borgari í hesum landi mótmæli eg harðliga, at al-mennar uppgávur/tænastur sum Postverkið, Telefonverk-ið og Strandferðslan verða privatiseraðar. Tað líkast ong-um, at fólk verða vald inn á løgting ella landsstýrið, sum síðani leggja ábyrgdina frá sær og yvir í eitt partafelag. Partefelag er ikki nakað tað almenna gongur og spælir sær við. Lat tey privata hava sín partafelag.

Tosið um hesa almennu privatiseringina er ein stór skomm, og er prógv um dugnaloyti. Hetta era at frásiga sær eina ábyrgd.

Skal ein rein privatisering fara fram av eitt nú Postverki-num, má tað gerast á tann hátt, at stovnurin verður seld-ur privatum fyri í minsta lagi

100 milliónir. Men Postverkið er, líka lítið sum nakar annar almennur stovnur, ikki til sølu.

Jákup Danielsen